

BULLETIN 97

April 2005

Contributie: minimaal €8,00 per persoon/jaar.

Postbank nummer: 38.70.852

www.streekmuseumhw.nl

Dagelijks bestuur:

Voorzitter: Mr. G. Schilperoort

Secretaris: P.J. Pot

Penningmeester: A.J. Dekker

Redactiecommissie:

Mr. G. Schilperoort

Mr. R. van der Waal

Conservator: B. Kolbach

Layout: C. Spruit

Inhoud

NIEUWS VAN DE REDACTIE	2
NIEUWE VRIENDEN	3
WAT DE KRANTEN ZEGGEN	4
GENEALOGIE	10
VRAGENRUBRIEK	12
KLAASWAAL BEELD VAN EEN VERDWENEN WERELD	13
WERKGROEP "DIALECTEN HOEKSCHE WAARD"	18
AANWINSTEN	24

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Beste vrienden,

Het bestuur heeft met leedwezen kennis genomen van het overlijden van onze oud-voorzitter de heer J. Gerretse op 21 maart jongstleden. Bij de crematie op 25 maart waren enkele bestuursleden aanwezig.

We denken met dankbaarheid en respect terug aan de heer Gerretse, die jarenlang bestuurslid van de Stichting Vrienden van het Streekmuseum was en daarnaast veel praktisch vrijwilligerswerk voor het museum verrichtte. Na jarenlang als voorzitter van de Vriendenstichting te hebben gefungeerd droeg hij tijdens de Vriendendag van 1999 de voorzittershamer over aan ondergetekende. In 2003 trad hij om gezondheidsredenen terug als bestuurslid.

In het vorige bulletin werd u geïnformeerd over het haalbaarheidsonderzoek betreffende de toekomstmogelijkheden voor het streekmuseum.

Dit onderzoek, waartoe de Hoeksche Waardse gemeenten in samenwerking met het RIHW (Ruimtelijke Inrichting Hoeksche Waard) opdracht hebben gegeven, wordt financieel gesteund door de Vriendenkring.

Inmiddels heeft de commissie, die met deze taak is belast, opdracht gegeven aan het Rotterdamse bureau ECORYS om het project te starten. Het bureau werkt daarbij samen met het Instituut Collectie Nederland, dat een onderdeel is van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Op basis van een SWOT-analyse (SWOT staat voor de Engelse afkortingen van de woorden: sterkte/zwakte, kansen/bedreigingen) zal een visie worden ontwikkeld en vastgelegd. Daaruit volgt dan een strategisch plan met aanbevelingen voor een passende bedrijfsvoering.

Omdat dit allemaal nogal theoretisch klinkt noem ik enkele concrete vraagpunten die in het rapport aan de orde zullen komen:

- Hoe wordt het museum voor bezoekers aantrekkelijker? Bijv. door een museumwinkel en - restaurant.
- Moet de hele collectie bewaard worden of moet een deel worden afgestoten?

Over het resultaat van dit onderzoek brengen we u uiteraard op de hoogte.

G. Schilperoort

NIEUWE VRIENDEN

Wij zijn blij te kunnen melden dat zich in de afgelopen maanden een flink aantal personen hebben aangemeld bij onze Vriendenkring. Wij heten deze nieuwe vrienden/vriendinnen van harte welkom.

HW	10205	S.B.J. Alink en	
HW	10206	E.E. van Hove	Heinenoord
L	20306	A.P.O. Assink	Barendrecht
L	20312	A. Bezemer en	
L	20313	J.L. Bezemer-Spaan	Rotterdam
L	20178	C.H. Boer en	
L	20179	I.H. Boer-Giltay	Waddinxveen
L	20284	F. Boontjes	Schiedam
L	20296	N.J. Bruynix	Dordrecht
L	20705	M.W. van Erkel	Apeldoorn
L	20347	F.N. van Es	Capelle a/d IJssel
L	20770	D.A. van der Heijden en	
L	20771	W.B. Mout	Bennebroek
HW	10300	D.P. Hitzert en	
HW	10301	G. Hitzert-Warbout	Heinenoord
HW	10458	G.L. Knol en	
HW	10459	mw. Knol-Prince	Heinenoord
L	20074	Chris D. van der Linde	Krimpen a/d IJssel
L	20350	T.W. Macintosh	Rotterdam
HW	10424	H. Notenboom	Zuid-Beijerland
L	20844	T. Ottens en	
L	20845	R. Ottens-Trachter	Hengelo
HW	10740	A. Reedijk	Numansdorp
HW	10274	G.J. van Rookhuizen	Mijnsheerenland
L	20662	T.L. van Strijen	Hendrik-Ido-Ambacht
L	20414	A.G. van Strijen	Dordrecht
HW	10811	A. Visser	's-Gravendeel
L	20058	M.J. Visser	Gouda
L	20318	A.S. van Voorden	Ridderkerk
L	20538	E.H. van IJzendoorn-Benschop	Hendrik-Ido-Ambacht
L	20391	M.H. Zwarenstein	Rotterdam

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

In 1963 verschenen er diverse artikelen naar aanleiding van het 75-jarig bestaan van de drinkwaterleiding in Oud-Beijerland. Een aantal van die artikelen zijn letterlijk overgenomen uit het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard.

“75 JAAR WATERLEIDING IN OUD-BEIJERLAND”

In 1888 kwam dank zij het initiatief van enkele ingezetenen een eind aan de onhygiënische toestanden op het gebied van de drinkwatervoorziening. Nu, in 1963 herdenkt men dit feit: Oud-Beijerland heeft sedert 75 jaar een waterleiding.”Twee emmertjes water halen, twee emmertjes pompen...”. Ongetwijfeld zult u zich dit liedje nog wel uit uw schooltijd herinneren. De tekst van dit melodietje vindt waarschijnlijk zijn oorsprong nog in die dagen, toen de huisvrouwen beladen met een juk, waaraan twee emmers waren bevestigd, ‘t water, dat nodig was voor het koken en wassen, uit een regenput, sloot of vliet schepten. De romantisch oud-hollandse beelden die dit kinderversje misschien bij u opwekken, zijn echter in schrille tegenstelling tot sombere werkelijkheid in die goeie ouwe tijd van weleer. Want het ongezuiverde, onhygiënische water, onmisbare levensbron voor ‘s mensen bestaan, was er de oorzaak van, dat zo’n honderd jaar terug de mensen in de Hoeksche Waard als ratten stierven. Cholera, tyfus en pokken waren de ziekten, die de meeste slachtoffers eisten. Toch was de gemeenteraad van Oud-Beijerland toen in 1886 enkele vooruitstrevende ingezetenen van dit dorp het plan opperden, een waterleidingsbedrijf te stichten, van mening dat, ondanks het feit dat Oud-Beijerland, herhaaldelijk door epidemieën werd geteisterd, een waterleiding dwaasheid was.

TOCH GEKOMEN

De waterleiding is er toch gekomen. In 1888 werd het bedrijf opgericht en nu, 10 oktober a.s. viert de n.v. Oud-Beijerlandse Hoogdruk Waterleidingmaatschappij haar 75-jarig bestaan. In al die jaren is het waterleidingbedrijf in Oud-Beijerland uitgegroeid tot een welvarende onderneming met een moderne installatie, die niet alleen Oud-Beijerland en omgeving van water voorziet, maar ook Heinenoord, Nieuw-Beijerland, Goudswaard en Piershil onder haar afnemers telt.

VERANDERD

In al die jaren is er ook heel wat veranderd. Beperkten voor 1902 de aansluitingen
Bulletin nr. 97 pagina 4

zich in hoofdzaak tot de kleine arbeiderswoningen - dit vond voornamelijk zijn oorzaak in het lage tarief, dat voor deze categorie woningen gold - na 1902 liep het aantal aansluitingen in snel tempo omhoog. Voortdurend moesten dan ook uitbreidingen plaatsvinden. In 1912 ging men over tot het leveren van water "en gros" aan de gemeente Heinenoord en in 1952 gebeurde dit met betrekking tot de stichting Drinkwaterleiding Hoeksche Waard West, die de gemeenten Nieuw-Beijerland, Goudswaard en Piershil omvat. Een jaar geleden werd een nieuwe filterinstallatie in gebruik genomen.

PIONIERS

Wie waren die pioniers, aan wie Oud-Beijerland zijn waterleiding te danken heeft? Toen in 1866 de cholera in hevige mate in Oud-Beijerland woedde, en in 1884 de pokziekte vele slachtoffers maakte, begrepen de twee Oud-Beijerlandse doktoren Lodder en Hers, dat er iets gedaan moest worden. Zij stelden zich in verbinding met de heer W. Bottenberg, aannemer-metselaar en besloten werd een waterleidingbedrijf te stichten. Dat was een hele stap. Oud-Beijerland telt in die tijd ongeveer 5000 inwoners en de kleinste gemeente met een waterleiding was Vlaardingen, dat echter circa 12000 zielen telde. In deze plaats ging men eens informeren en uiteindelijk slaagde men erin het benodigde kapitaal 34000 gulden bijeen te brengen. Weldra bleek echter, dat er meer geld nodig was. Maar ook dit werd opgelost, doordat notaris Van Weel bereid bleek te zijn voor 10000 gulden aan aandelen te nemen en ook andere aandeelhouders meer geld in het nog (imaginaire) bedrijf wilden steken.

CONCESSIE

In 1887 stapte de heer Bottenberg met het plan naar de gemeenteraad en vroeg concessie aan voor de tijd van 75 jaar. Aanvankelijk was de meerderheid van de raad uit principiële of andere overwegingen sterk gekant tegen dit plan, maar de ontwerpers hielden vol en tenslotte verkreeg men de concessie, die verleend werd voor vijftig jaar, met vijftientig optie jaren. Dat de heren raadsleden naast hun principiële ook de meer profane overwegingen niet uit het oog verloren, bleek wel uit een bepaling in de concessievoorwaarden, die luidde, dat na het beëindigen van de concessie de gemeente Oud-Beijerland recht zou hebben op alles wat tot de waterleiding behoorde en "op of in de gemeentegrond of wateren was gelegen", zonder... hier voor te betalen.

NIET VERPLICHT

In 1888 stelde men de hoogdrukwaterleiding in bedrijf. Er waren toen al meer dan
Bulletin nr. 97 pagina 5

tweehonderd aansluitingen en dat terwijl dit niet verplicht was. Per uur kon zestig kubieke meter uit de kelders naar boven worden gepompt. In 1900 overleed de heer Bottenberg, die tot directeur was benoemd. De heer J. Smit volgde hem op. Toen deze in 1935 met pensioen ging, werd zijn zoon, de huidige directeur W.J. Smit benoemd.

UITBREIDINGEN

Uitbreidingen bleken door het toenemende aantal aansluitingen voortdurend noodzakelijk. De machine-installaties, filters en bezinkvijvers moesten worden vergroot. Ook bouwde men een nieuwe watertoren, die op het ogenblik alweer vervangen is door een nieuwe. In 1899 kreeg de directie bezoek van een aantal heren uit Leerdam, die de waterleiding kwamen bezichtigen.

Dit bezoek had tot gevolg, dat de Oud-Beijerlandse onderneming concessie aan de gemeente Leerdam vroeg en verkreeg voor het stichten van een waterleiding-bedrijf aldaar. De heer J. Smit en de aannemer Visser te Papendrecht sloten een compagnonschap en door hen zijn tal van waterleidingen ontworpen en uitgevoerd.

WIJZIGING

In 1952 wijzigde men in overleg met de gemeente Oud-Beijerland de concessievoorwaarden, waarbij de bepalingen werden aangepast aan de tegenwoordige omstandigheden. Daarbij werd aansluiting op de waterleiding verplicht gesteld.

GEZOND

Vijfenzeventig jaren lang heeft de n.v. Oud-Beijerlandse Hoogdruk Waterleiding-maatschappij de inwoners van Oud-Beijerland en omgeving van goed drinkwater voorzien. Vaak onder moeilijke omstandigheden, oorlogen, watersnood, heeft zij haar taak moeten verrichten. Op tien oktober zal in de algemene aandeelhoudersvergadering aan dit 75-jarige jubileum aandacht worden geschonken. Ongetwijfeld zullen dan ook de moedige pioniers worden herdacht, die het destijds hebben aangedurfd een waterleiding te stichten, in een tijd, waarin plannen als deze geen begrip vonden bij de meerderheid van de bevolking. Hun taaië wil en doorzettingsvermogen hebben ertoe geleid, dat aan vele onhygiënische toestanden in Oud-Beijerland een einde kwam en zowel de sociale als economische positie van deze gemeente sterk verbeterde.

Zij hebben tevens de basis gelegd voor een bedrijf dat in de loop der tijd uitgegroeid is tot een moderne en gezonde onderneming. Gezond in tweeërlei betekenis in financieel en hygiënisch opzicht. In 1888 kwam dank zij het initiatief van

WATERTOREN HEINENOORD

enkele ingezetenen een eind aan de onhygiënische toestanden op het gebied van de drinkwatervoorziening. Nu, in 1963 herdenkt men dit feit: Oud-Beijerland heeft sedert 75 jaar een waterleiding.

LEIDINGWATER SLECHT VOOR KRULLEBOL

Wie gedacht zou hebben, dat de gemeenteraad van Oud-Beijerland in 1887 het plan om een waterleidingbedrijf te stichten met gejuich ontvangen heeft, vergist zich. Bij het maken van de plannen waren de initiatiefnemers zich reeds terdege bewust van de moeilijkheden, die zich zouden voordoen, als het voorstel aan de vroede vaders zou worden voorgelegd. Want het merendeel van de raad bestond uit mensen van "rijpere leeftijd" die voor een dergelijk plan niets voelden. En dat bleek weldra toen de plannen ter tafel kwamen. Vooral de raadsleden, die Rotterdam dikwijls bezochten, wisten vreselijke dingen te vertellen, die het drinken van water uit de kraan tot gevolg zou hebben. Buikloop en andere ziekten kregen de mensen, die gezuiverd water dronken, deelden zij hun collega's mede. Bovendien zou het de arbeider een dubbeltje in de week gaan kosten. Een van de raadsleden beweerde zelfs, dat het leidingwater zo slecht voor zijn mooie krullebol was. Als hij zijn haar met dit water waste, werd het hard en stug, wist hij de raad te vertellen. Of het raadslid, toen de waterleiding er toch kwam, zijn krullen in de sloot bleef wassen vermeldt de historie niet.

PRIK

De hygiënische toestanden in Oud-Beijerland waren in de tachtiger jaren schrikbarend. Tyfus, cholera en pokken waren een doodnormaal verschijnsel, geen wonder als men bedenkt, dat het water uit de Vliet door vele gezinnen als drinkwater werd gebruikt. De heer W.J. Smit, bijna dertig jaar directeur van het bedrijf, heeft uit de mond zijn vader, wijlen de heer J. Smit, oud directeur van de Oud-Beijerlandse waterleiding, wel het een en ander over die toestanden van toen gehoord. "Als schooljongen in die tijd" vertelde hij, "nam je rustig je klomp of je pet en schepte daarmee het water uit de sloot, dat je dan opdronk. Dikwijls zaten er van die rode luizen in, waarbij je dan je lippen zo dicht mogelijk bij elkaar hield, om het ongedierte niet binnen te krijgen." Dokter Hers, die naast mijn vader woonde, was een vooruitstrevend man. Hoewel in die tijd vaccineren al bestond en toegepast werd, was men hier van mening, dat het zondig was en degene, die zich toch lieten inenten, beschouwde men als een ketter. Dokter Hers trok zich van deze beweringen niets aan. "We weten er nog weinig van," zei hij tegen mijn vader, "maar ik ben van plan mijzelf en m'n hele gezin te vaccineren." "Dan mijn gezin ook", antwoordde mijn vader. Aldus geschiedde. Nu wilde het geval, dat

mijn ouders een dienstmeisje in betrekking hadden, wier vader zeer sterk tegen inenten gekant was. Op een kwade dag vernam hij, dat het gezin Smit zich had laten vaccineren. Om zich er van te vergewissen, dat ook zijn dochter zich niet had laten overhalen tot deze ketterij, kneep hij haar, iedere avond als ze thuiskwam, hard in de bovenarm. De vaccinatie geschiedde immers in de bovenarm en kon zeer pijnlijk zijn, omdat de arm daar vaak ging zweren. Mijn vader vond het echter noodzakelijk, dat ze ingeënt zou worden en besprak dit met de dokter, terwijl hij tevens het ritueel beschreef, waaraan het meisje zich telkens als ze thuiskwam moest onderwerpen. “Doet hij dat?” riep dokter Hers. “Nou, dat is dan nogal eenvoudig, dan geven we haar een prik in haar kont!” Een paar weken nadat het meisje op genoemde plaats haar prik in ontvangst genomen had, stierf haar hele familie aan de pokken. Zijzelf bleef in leven.

WATERLEIDING TOEN EN NU

De n.v. Hoogdrukwaterleidingmaatschappij begon in 1888 met een pompinstallatie met een capaciteit van 10 e.p.k. berekend naar een dagverbruik van 30 m³. Bij de ingebruikname van het bedrijf kon de machine per uur 60 m³ water uit de reinigingskelder naar boven brengen. In 1946 werd opgepompt 376.778 m³ water, waarvan 38.129 m³ naar Heinoord ging. Per gezin gebruikte men per etmaal 928 m³, wat neerkwam op 150 liter water per persoon per dag. In 1948 pompte de waterleiding 404.507 m³ omhoog. Over 1595 gezinnen gerekend bijna 740 liter per dag of per persoon, als men rekent, dat een gezin gemiddeld uit vier personen bestaat 175 liter per dag. In 1961 leverde het pompstation totaal af 899.360 m³, waarvan 753.923 m³ aan het eigen voorzieningsgebied, 55.153 m³ aan het waterleidingbedrijf in Heinoord en 90.284 m³ aan de stichting Drinkwatervoorziening Hoeksche Waard West. In 1962 waren deze cijfers respectievelijk 950.410 m³, 791.150 m³, 60.393 m³ en 98.867 m³, cijfers die de ontwikkeling van het waterleidingbedrijf duidelijk illustreren.”

P.J.Pot

GENEALOGIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computer te raadplegen, is in de afgelopen periode weer uitgebreid.

Nieuw zijn:

Strijen, Polder Kooiland inv. nr. 79, rekeningen 1678-1761

Strijen, Polder Kooiland inv. nr. 80, rekeningen 1762-1803

Strijen, Polder Kooiland inv. nr. 81, rekeningen 1804-1842

Rechterlijk Archief Goudswaard inv. nr. 70, samenvatting decreten, aanwijzingen 1806-1813

Rechterlijk Archief Goudswaard inv. nr. 71, inventaris secretarie Goudswaard 1811

Rechterlijk Archief Goudswaard inv. nr. 72, rekening, vonnis, procuratie 1668

Rechterlijk Archief Goudswaard inv. nr. 26, 1681-1690

Rechterlijk Archief Strijen inv. nr. 46, rekeningen 1720-1749

Rechterlijk Archief Strijen inv. nr. 47, rekeningen 1751-1810

Rechterlijk Archief Maasdam inv. nr. 7, 1651-1667

Familieadvertenties Kompas 2004

Familieadvertenties diverse andere kranten

- Het aantal personen, waarvan gegevens in Hazadata zijn opgenomen en die eveneens op de computer zijn te raadplegen, is enorm toegenomen:

's-Gravendeel: uitgebreid met 4.511 personen

Dubbeldam: uitgebreid met 750 personen

Cromstrijen (Numansdorp en Klaaswaal): 24.957 personen toegevoegd

- De volgende Streekgenealogieën zijn er op de computer bijgekomen:

Genealogie Boender

Kwartierstaat Aaltje Visser

Geschiedenis NH kerk Oud-Beijerland

- De volgende "papierenen" Streekgenealogieën zijn aangevuld of nieuw:

Aanvullingen:

2	Maasdam
208	Andeweg
213	Van der Sluis
450	Hoogwerf
552	Verhagen
655	Sluijmer
708	Bliek
716	Eland
749	De Vroet
759	Kerrebijn/Houthuysen/Korbijn
858	Van Meggelen
889	Vink
910	Hensen
930	Schilperoord
953	Van Andel
994	Van Baars
995	Dommelen

Nieuw:

1330	Van der Panne
1331	Kouwenhoven
1332	Katoen/Cat(t)oen

Verder valt er nog te melden dat op de studiezaal sinds kort een zogenaamde printreder staat. Hiermee kunnen van de microfiches van de Burgerlijke Stand die wij in de studiezaal hebben, en dat is van 1812 tot circa 1882, afgedrukt worden gemaakt.

De kosten bedragen 0,50 eurocent per kopie.

Peter van Hulst

VRAGENRUBRIEK

Antwoorden

Alleen op vraag 585 is een aantal reacties binnengekomen.
De vragensteller heeft inmiddels de antwoorden ontvangen.

Vragen

587.

Gosuinus van Buitendijck, predikant te Schore en Vlakte in Zeeland in 1702, is waarschijnlijk geboren te Nieuw-Beijerland als zoon van ds. Petrus van Buitendijck, predikant aldaar van 1657-1689.

Gevraagd: geboortedatum van Gosuinus van Buitendijck en eventuele overige bijzonderheden over hem.

588.

Lammert Conradi, overl. Zuid Beijerland op 29-6-1854, zoon van Anthonia van Oeveren en Johann Hermann Adolph Conradi, tr. 1820 Jaapje van de(n) Heuvel, geb. Numansdorp ca. 1800.

Gevraagd: meer gegevens over genoemde personen.

589.

Johannes Vermeulen, geb. Hekelingen, tr. Nieuw-Beijerland 18-5-1738 Lijntje Boeters.

Gevraagd: de ouders van Lijntje Boeters.

U wordt van harte uitgenodigd om uw vragen, die betrekking hebben op de Hoeksche Waard, in te sturen naar:

P.W. van Hulst
Ruigoord 133
3079 XP Rotterdam
e-mail: genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst

KLAASWAAL BEELD VAN EEN VERDWENEN WERELD

Onderstaand artikel heeft de heer J. Bijl op verzoek van de redactie ter beschikking gesteld voor publicatie in het Bulletin. Dit naar aanleiding van het verschijnen van diens zeer informatieve boek over de geschiedenis van Klaaswaal. Wat uit de titel niet blijkt is dat de inhoud van het boek mede gaat over Cromstrijen als geheel en dat daardoor ook Numansdorp regelmatig wordt belicht. Uit het gedegen onderzoek valt veel te leren over het leven in vroeger eeuwen in het algemeen en in Cromstrijen in het bijzonder.

Hierboven is vermeld de titel van mijn boek dat in het gemeentehuis van Cromstrijen op 24 november 2004 officieel aan burgemeester D. Kraaijveld werd gepresenteerd.

Mijn boek is een speurtocht door het oerlandschap van Cromstrijen. Het dorpsleven van Klaaswaal wordt in al zijn facetten verbeeld. Regelmatig wordt ook de kijker op Numansdorp gericht, het tweede dorp van Cromstrijen. De betekenis van het christendom in de Hoeksche Waard wordt belicht vanaf de Romeinse tijd tot en met de overgang naar de reformatie in 1572. Het boek schetst bovendien voor hen die niet uit die streek afkomstig zijn een dwarsdoorsnede van een landelijk gebied in Nederland met een zich ontwikkelend dorpsleven gedurende een periode vanaf het eind van de 15de eeuw tot het einde van de Tweede Wereldoorlog.

Bij wat ik heb geschreven beoogde ik descriptief te zijn, beschrijvend. Ik beschrijf locaties, situaties en de wijze waarop mensen zich daarin bewogen. Dat beschrijven kun je ook op prescriptieve wijze doen, dan beperk je je niet tot beschrijven, maar je schrijft voor wat goed is en wat fout. Maar dan verheft de schrijver zich als een morele aanklager over wat er passeerde. Ik heb de situatie zoveel mogelijk voor zich te laten spreken en daardoor kan iedere lezer zijn eigen oordeel vormen. Geschiedenis! Een keuze uit jaartallen. Een greep uit verhalen, waarin de spanning wordt veroorzaakt door materiële en immateriële mogelijkheden en onmogelijkheden. Mensen doemen op, gedreven door religieuze overtuiging, morele overwegingen en menselijke emoties, die heen en weer pendelen tussen angst en het kwijtraken van angst door het zoeken en vinden van rust en vrede.

Het verhaal start dus in een gebied, dat vanaf de 5de eeuw en met name vanaf de 13de eeuw een deltagebied vormde, dat we tegenwoordig mondiaal aanduiden met de Engelse term “Wetlands”. De heerlijkheid Cromstrijen was zo’n “Wetlands”

gebied, waarin rivieren hun overtollig water kwijt konden en de zee haar golven tot bedaren zag komen. Een paradijsje waarin ambachtsheren en ambachtsvrouwen na 1492 ingrepen om de rol van het water te beperken en een proces van landwinning te starten dat moest resulteren in uitgestrekte agrarische gebieden met vaste woonkernen.

Ik kies in dit artikel voor een momentopname uit het boek en niet voor een uitvoerige beschrijving van alles wat ik daarin ter sprake breng.

Op 9 augustus 1912 stond er een interessant artikel in het toenmalige streekblad “Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard en IJselmonde”. Het artikel vertelt dat enkele jaren daarvoor een jonge boerenknecht aan het ploegen was in ’t Volgerland, een stuk grond in de polder Groot-Cromstrijen. Kijkt u mee!

De arbeider leidt vakkundig het paard, dat eentonig trekwerk als zijn levenstaak heeft aanvaard. De ploeg snijdt de aarde uiteen en legt de omgeploegde grond opzij. Achter de ploeg vliegt een wolk witte meeuwen, die hongerig op de verse aarde duiken om de verraste wormen te verschalken.

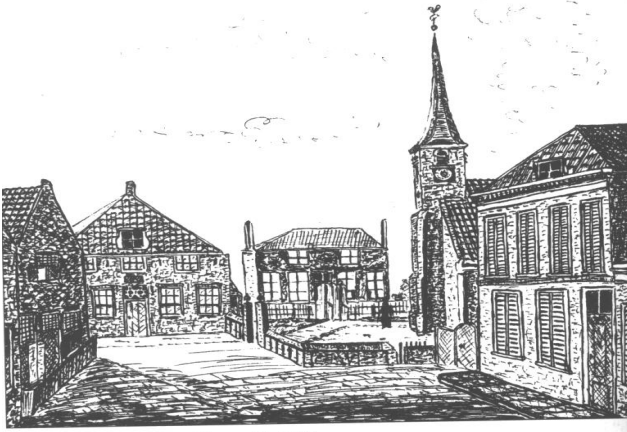
“Hoooo...”, roept de arbeider aan het paard. Wat is dat? De ploegschaar heeft iets omhooggewerkt. Zijn vingers wrijven de kleigrond eraf. Het is een langwerpige tinnen doosje, dat 12 cm lang en 8 cm breed is. Nieuwsgierig opent hij het doosje. Het bevat een aantal vuil geworden munten.

Hij zal zijn vondst mee naar huis genomen hebben. Misschien liet hij het pas na een paar jaar aan iemand zien die er meer van begreep. Dat kan de reden zijn geweest dat de vondst pas in augustus 1912 de pers haalde. Na onderzoek door kenners bleek het om zilveren munten uit de 15de eeuw te gaan. Toen de tinnen doos zorgvuldig van vuil was ontdaan, kwam er een tekst tevoorschijn.

Het doosje was in 1497 verstoppt door Juliana, de dochter van Thomas Beuckelaer. De tekst vertelt dat het doosje alleen gevonden kon worden door de kleigrond diep te ploegen.

Wat is de achtergrond van deze vondst? Reeds enkele dagen voor kerst 1492, had Mr. Numan een vierde deel van zijn rechten op de ambachtshoofdelijkheid Cromstrijen overgedaan aan Thomas Beuckelaer, een hoge functionaris van Holland, Zeeland en Friesland. Juliana was zijn dochter en de vrouw van Dirck Souk.

Voor elk van haar levensjaren deed Juliana in 1497 een zilveren munt in het doosje. We zouden dus kunnen uitrekenen hoe oud ze toen was, maar in het krantenbericht uit 1912 over de vondst staat helaas het aantal zilveren munten niet vermeld. Juliana leefde volgens een document in ieder geval nog in 1527. De tekst op het in de

polder Groot-Cromstrijen gevonden doosje vermeldt dat Juliana tien dozen met zilveren munten verstopte in de grond van de ambachtsheerlijkheid van Cromstrijen.

Wat gebeurde er die dag in 1497 toen Juliana naar Cromstrijen ging? Ik neem u mee voor een dag in de “Wetlands”, een dag in het deltagebied Cromstrijen,

om u die dag uit 1497 te laten mee beleven. Gaat u mee!

Juliana was een vrouw van aanzien. Zij zal zich daar niet alleen in het gebied hebben gewaagd. Zonder gids kon je daar licht verdwalen en overvallen worden door opkomend tij of kwaadwillenden.

De beste tijd was de zomer en ik denk dat ze daarvoor gekozen heeft. Je neemt niet te veel getuigen mee, want het gaat tenslotte om schatten. Anderzijds moest Juliana op haar tocht beschermd worden. Wellicht is ze met een bootje uit Strijen vertrokken. Een sterke kerel om te roeien en een gewapende en betrouwbare man om haar te beschermen. Misschien ook haar wolfshond, die over de tocht niet kan spreken, maar wel bereid is haar met zijn scherpe tanden te verdedigen.

Via de krek en bredere stromen gaat Juliana op weg naar de tien locaties die ze had uitgekozen. We zien een jonkvrouw gekleed in dure rokken en een hoofddekseel op zoals toen gebruikelijk was. De roeier zal degene zijn geweest die de streek kende. Hij bracht haar naar de uitgezochte locaties.

Wanneer ze over het Oude Diep varen, zegt de gids: “Dit is “het Harde van de Axkeen.” Dat is dus de locatie waar de schat enkele jaren voor 1912 werd gevonden. De boot stoot tegen de wal. De begeleider van Juliana gaat aan land op het hoger gelegen gors. Hij draagt een spa en een gevulde zak. Juliana en de wolfshond volgen hem. “Stop!” zegt Juliana. De begeleider graaft een gat. Het is warm. Het zweet loopt over Juliana’s rug. Is het door de warmte of is het angstzweet? “Diep genoeg!” zegt Juliana, grijpt in de zak en legt iets in het gat. De man vult het gat opnieuw met kleigrond.

Zo liet Juliana tien tinnen doosjes begraven in het gebied van de ambachtsheerlijkheid Cromstrijen: in het land van oom Gindertale, in het Harde van Axkeen, op Zeven-

boom, op Bommersoord, op Zoetewijvehille, op de Zestig Roe, op Willemschille en nog twee op 't Grote Geestrak.

Juliana had twee motieven voor het begraven van deze schatten. Allereerst wilde ze daarmee toekomstige ploegers belonen voor hun arbeid. Maar ze wilde ook dat elke vinder voor haar ziel een Pater Noster (het Onze Vader) zou bidden.

Wie in de 15de eeuw een misstap had begaan, die deed boete en zocht verzoening. Vaak gaf de kerk aan de verzoening zoekende persoon opdracht om een aantal, vaak vijf, Pater Nosters en Ave Maria's te lezen.

Dat gebeurde te allen tijde in het Latijn, want dat was de geheiligde taal van de kerk. Volgens de tekst op het gevonden doosje vroeg Juliana de tien vinders een Pater Noster voor haar te bidden, dat is tweemaal vijf. Had zij misschien een misstap begaan? Juliana was rijk, dus gebruikte zij haar geld om ook anderen Pater Nosters voor haar te laten bidden.

Wie minder geld bezat dan het tinnen doosje bevatte, mocht het houden. Wie meer had, werd door Juliana verzocht de vondst te schenken aan de kerk van Sint Lambert in het dorp Strijen. Aan alle vinders werd gevraagd om voor Juliana een Pater Noster te bidden. Maar ging het geld naar de kerk van Strijen, dan zou daar uiteraard ook gebeden worden voor Juliana.

Juliana had haar zaak dus goed overdacht. Maar is er ook gebeurd wat ze hoopte? Het doosje in het Volgerland werd pas in de 20ste eeuw gevonden. De vraag rijst: wat is er met de andere negen doosjes gebeurd?

Onze geschiedbronnen vermelden slechts dat wat, om financiële, bestuurlijke, kerkelijke of juridische redenen, moest worden opgeschreven. Soms vermeldt de marge van een stuk ook informatie over iets geheel anders, dit ter illustratie of ter verduidelijking. Nergens melden de geschiedbronnen van Cromstrijen de vondst van een tinnen doosje vol zilveren munten. Slechts het doosje dat in de 20ste eeuw werd gevonden, is ons bekend. Wat is er dan met de andere negen doosjes gebeurd? Zijn die al vrij snel na het begraven door de begeleiders van Juliana opgegraven? Of zijn ze in de jaren tussen 1500 en 1900 gevonden door ploegers? Was het doosje dat in 1912 de krant haalde het laatste? Is nu alles gevonden of rusten er nog steeds tinnen doosjes vol zilveren munten op die locaties waar ze in 1497 werden begraven? Ik denk dat er niets meer te vinden is, want al eeuwenlang is er, kort voor de winter inviel, diep geploegd in Cromstrijen. Streekkranten kwamen er pas aan het eind van de 19de eeuw, dus vondsten werden eeuwenlang niet als nieuws vastgelegd. Zelfs de vondst in de 20ste eeuw stond pas een paar jaar later in de krant.

Op zich is hiermee een nieuwe vondst nog niet uitgesloten en schatzoekers staan
Bulletin nr. 97 pagina 16

bekend om hun vastberadenheid en uitgerust met moderne apparatuur hebben zij een goede kans van slagen.

Toch denk ik dat de verleiding kort na 1497 zo groot was, dat al spoedig mensen getracht hebben de dozen te vinden, want wie kan er leven met de gedachte dat er tien dozen vol zilveren munten in je omgeving verborgen liggen, die voor die tijd beslist een hemel op aarde garandeerden, want die konden je positie veranderen van dorpsbedelaar in polderkoning.

Wanneer we toch naar iets op zoek willen gaan, dan lijkt het me beter dat we gaan zoeken naar het doosje dat aan het begin van de 20ste eeuw gevonden werd. Waar is het gebleven? Volgens het krantenbericht uit 1912 werd het door de boerenknecht geschonken aan dhr. Pijssens bankier te Rotterdam als beloning voor diens bemiddeling in de verkoop van de zilveren munten.

(NB. het grootste deel van deze tekst is ook gebruikt tijdens de officiële presentatie van het boek.)

Mijn boek bevat 500 bladzijden tekst en diverse illustraties en kaartjes. Het kost € 34,50 en is af te halen op het Streekmuseum Hoeksche Waard, Hofweg 13 te Heinenoord. U kunt het ook bestellen bij Uitgeverij Blassekijn, Leeuwerikstraat 8, te Bleskensgraaf (€ 40, incl. 5,50 verzendkosten).

(NB Voor meer informatie over de inhoud van het boek verwijs ik u naar www.xs4all.nl/~bijl5/klaaswaal).

Rhoon, drs. J.P. Bijl

De redactie wil ook graag aan andere schrijvers de gelegenheid bieden om hun publicatie(s) over de geschiedenis van de Hoeksche Waard (of van delen daarvan) onder de aandacht van de lezers van het Bulletin te brengen. Indien u hiervan gebruik wilt maken, dan kunt u dit schriftelijk melden aan de redactie op het adres van het Streekmuseum of via het emailadres: rvanderwaal@planet.nl.

WERKGROEP "DIALECTEN HOEKSCHE WAARD"

Van de heer Biemans van de Werkgroep vernamen wij dat men druk bezig is om het Hoekschewaards woordenboek daadwerkelijk te realiseren. Al decennia lang is er veel voorbereidend werk gedaan door veel dialectliefhebbers in wisselende samenstelling. Nu willen de leden van de Werkgroep tot uitvoering overgaan. Een subsidie-aanvraag is aan het Rabo-gemeenschapsfonds gedaan. Ook aan het bestuur van de Vriendenkring is om een bijdrage verzocht. De werkgroep heeft iemand gevonden die het bestand aan dialectgegevens kan digitaliseren en er zijn ook contacten met een drukker. U wordt vanzelfsprekend van de verdere ontwikkelingen op de hoogte gehouden.

Wij ontvingen van de Werkgroep onderstaande verhalen in dialect. Het eerste verhaal is van de heer A. Biemans en is één van de verhalen uit het recent bij uitgeverij Deboektant verschenen boek "t' Goddelôze durp, verhalen in het streekdialect van de Hoeksche Waard". Het tweede verhaal is opgesteld door de heer H. van Dam.

Van wies bin jij d'r êên?

Hoekschewaarders binne niks nieuwsgierig, maar ze wete graeg alles van de meñse waer ze mee in anraking komme. Dus as ze je dan voor d'n eerste keer tegekemme krijg-ie deuze vraeg te hore. Van d'r aage durp kenne de ouwere meñse mêêstal drie ginnerasies van elleke familie die daer gekipt en gebroeid is. As ze dan wete van wies da jij d'r êên bin, dan kenne ze gelijk 't plakkie anwijze waerie an d'n stambôôm hangt. As 't klopt zegge ze dan: "Da kenk wel zien, want de trekke van je vader legge d'r in".

As ze je nie gelijk thuis kenne brenge, bevôbeld azzie van een ander durp komt, dan mot 'r netuurlijk nog wat meer gevroge worde om-ie te kenne plaese. Dan volgt de vraeg: "Waer kom-ie vandaen?" want dat geef mêêstal ok veul infermasie omdasse verschaaie families van andere durpe ok wel kenne. As ze d'r dan nóg niet uit kenne komme is de leste vraeg: "Wat doe je vader?", want dan wete ze temiñste bij welleke stand da je ingedêêld mot worde: errebaaier, middestander, boer of notabele. Dat is best handig om te wete, want je hoeft teslotte nie voor iederêên je pet of te neme. Ja, dien Amerikaanse schrijver Orwell zee ok al zôiets: "Alle meñse binne wel gelijk, maar sommige toch een bietjie gelijker dan andere....".

Herinneringe an de evakuaasie

'k Bin van 1936, dus ken 'k me nog 't êên en ander herinnere van hoe of dat 't med ôôns in den oorlog gegaan is. Voor mijn is ten eersten herinnering d'n braand van Rotterdam, die 'k uit m'n weunplaes T'n Hissert (Zuid-Beijerland) in de verte goed kon zien: grôte zwarte rôôkwolleke over de hêêle lucht in 't noorde. Ok weet ik nog van de luchtgevechte die nederlañse vliegmeschienes van 't vliegveld Waalhave toen leverde mè' te duise jachbommewerpers, de Heinkels en de Junc-kers. Oôñze vliegmeschienes waere G1's mè' van die dubbelde staerte. De G1's ha' netuurluk gêên schijn van kaañs tege die duisen overmacht. Die luchgevechte maakte dat te kogels om ôôñze ore vloge en duchbij op straet insloge. Daernaes was 't een paar jaer tameluk rustig op durp. Zôô nou en dan kwamme, veul 's nachs, duise kolonnes mè' kenonne en aander oorlogstuig vôôbai. Veul kenonne wiere getrokke deur paerde, wat lie' sien dat 't duise leger glad nie sôô flitsend waz' as te naam die de Duisers¹⁾ añ den oorlog gavve: Blitzkrieg, een bliksemsnel-len oorlog.

Toen in 1944 de G'allieerde in Braebant an 't Hollaañs Diep stonge mos t'r op bevel van de Duisers een waterlinie voor de verdediging van 't aailand gemaakt worre. Volges oudhollaañs recept wiere alle polders en laagies langs 't Hollaañs Diep onder water gezet en veul polderdijke wiere deurgestoke voor tankvallen om m't de g'allieerde zôô moeiluk mogeluk te make om an te valle. We mosse dus verhuize (evakuere) naer een ander durp. Voor ôôns wier dat Te Maes (Westmaas).

We kwamme terecht op te stee tegenover de kerk waer m'n vader en m'n nôôm met t'r boerespullegies, d'r paerde en d'r koeie introkke. Mè' van die houte boere-wages mozze ze om m'en naebij de 110 vrachte rije om alles over te brenge. Met te leste rit wiere m'n zussie en ik overgebracht. Ik kè' m'n aaige nog zien zitte op tie wage; 't vroor dat 't kraakte, dus ik hêêmel in de deekes. De meñse uit te geëvakuereerde durpe wiere overal heene verspraaid. D'r wiere ok een hôôp manne opgepakt en naer Duisland gestierd om voor de Duisers in heulie fabrieke te werke. Iederêên perbeerde daer onderuit te komme. Zôô is een neef vam me metroos op een beurtschip geworre, terwijl die toch écht boereknecht was. De skeepvaert was voordêêlig voor de Duisers, dus moggie daerin blijve werreke.

Waer we onderdak kregre stong ok de duise keukewage. Onder de ôôge van de Duisers was taer van alles loos: d'r waere onderduikers, d'r waz 'n bergplaes voor fietse en d'r was illegale terw, aamel weggedouwd in d'n tas onder 't strôô. Ok wier daer uit te keukewage veul gestole, want tie onderduikers mozze toch ok eete. Van den terw maalde me meel da' 's aeves in den donker naer den bakker gebrocht wier om d'r brôôd van te laete bakke. Da' deeje veul meñse en ik vong 't

zôôô gek dat t'n bakker alle meel bij mekaar gooide en da' je je aage meel nied as brôôd mee kreeg.

Op te Maes is s't me pas goe' duiluk geworre wad of tat oorlog aainluk betekende. Da' kwam zôô. M'n vader broch' illegale blaedjies zôôas ten Vliegende Hollander rond. Op 'n aevend kreges me thuis een duisen inval en gooide ze den hêêlen huis overhôp. Maar m'n vader ha' net alle blaedjies onder de vloer in de grond weggedouwd. Asse gevonge waere dan had 't leve d'r voor mijn hêêl wa' somberder uigezien. Zôô zat ten angst d'r inêêns goed din.

M'n opa en opoe waere naer de Dorssestraetweg in Rotterdam-Zuid geëvakueerd. Je ke' j iñdenke dat 'taer toen gêên leuk leve was, zôô ducht bij de stad. M'n vader ging dan ok om de zôôvel tijd met te fiets mè' speciale toestemming van den plaeselijken kommandant over de Barendrechse brug om die ouwe meñsies daer 't nôdegste eete te brenge. M'n moeder ha' s'n winterjas over de hêêle binnekaant uigerust mè' diepe zakke, waerin levesmiddele konne worre gestoke. As tie wegging was tie twêê keer zô dik as wanneer 'ie trug kwam. Hij heb altijd z'n fiets an de gang wete te houwe, deur lappe van ouwe binnebande tusse de velling te steke om de buitebande te spare, dus hij is nooit an de pittobande vervalte. Veul meñse uit te stad kwamme naer de Hoeksche Waerd om d'r spulle te reule voor eete: ik weet nog van gouwe en zulvere sieraede, zout, en al da' soort dinge waeran bij ôôñs gebrek bestong. Vooral kindere kwamme naer deuze kaant, ik heb 'r gezien med allêên een onderbroekie an !! M'n vader brocht ôk altijd kindere mee duttop over de brug; bij controole waere dat tan z'n aage kindere. Ik weed ok nog da' d'n maaisie van denk een jaer of tien, ellef een dubbelde bo mè' sure zult ha' gekrege en die erges in de schuur ha' neergelege om laeter op te eete. Laete nou die krenge van schuurkatte dien bo mè' sult hebben opgevrete! Ik zel nooit vergete zôôas tat maaisie in zak en as zat en jammerde.

Nog een voorval daddun hôp indruk op mijn gemaakt heb. M'n vader ha' van die grôte kaarte van Rusland en de andere Oôsteuropese lande, waerop tie same mè' te op stee ingekwartierde Duisers 't ôôsfront bijhiew. Toen de Wehrmacht daer grôte klappe kreeg vonge die Duisers da' vollege op de kaart nie sô leuk meer. Op 'n aevend was ten ingekwartierde Kompaniespieß (den hôôgsten onderofficier) lavelôôs dronke en kwam med d'n grôôt mes uit te keukewage in den huis om m'n vader d'r an te rijge. Gelukkig voor hum en voor ôôñs was tie net nie thuis ! Soms vertrokke de Duisers om erges te gaan vechte. Ze kwamme dan mêêstal in klaainer antal trug. Zô is ôk de Spieß op 'n moment nie meer trug gekomme.

Laeter hoorde we dat tie bij Straetsburg was gesneuveld.

D'r waere ok goeie Duisers. Een kok, die veul mè' kindere op had, gaf mijn op een keertie een stik worst uit te keukewage. Maar ik nam da' nied an, want ik ha' geleerd niks van de Duisers an te neme. En m'n moeder in d'r rats zitte ! Wat zou die kok wel van d'r denke. Hij was trouwes in z'n bêên geschote waerbij z'n knie gerocht was en hij knap krepel liep, dus voor hum hoefde dien oorlog nie meer. Hij droog ok een ring met daerop gesoldeerd een rond geboge zulvere kwartie met te kop van Willemina d'r op. Hij waz in 't burgerleve kapper en was nie' te broerd om de hêele buurt voort een paar cente te knippe.

Op ten Bôômdijk ha'n de Duisers in 't leste oorlogsjaer een verplaesbaar kanon, da' vanuit verschillende plaese naer de Willemstad schoot. Daerom wier d'r deur de G'allieerde teruggeschote. Ze wisse netuurluk op gêên uur nae waer da' duise kanon stong, daerom wier d'r maar geschote naer een plaes waer da' ze doche dat 't stong. Zô is t'r ok 'n keer in 't wilde weg op te Maes geschote; gelukkeg stong er een huis in de baan van die grenaat, aandere hak 't nou nie kenne naevertelle. Ok liete g'allieerde vliegmeschienes d'r overgeschote bomme zômaar valle, omdat tat minder wicht was bij trugvliege naer Engeland. Da's ok op te Maes gebeurde; gelukkig gêên dôdie, maar wel veul zwaer gewonde.

Dat 't op 't lest nie zôô goed meer ging met te Duisers daarvan geeft 't vollegende 'n ideetje. D'r kwam netuurluk ok bij heulie een hôp ongedierte voor. Daerom mosse ze van tijd tot tijd ontluisd worre. Da' beurde dan in een hok, waerin ze een langwerpige stookplaes van ammekeer gemaakte olievaete zonder bôôjum hadde gemaakt. Dat was tegenover 't kefee van Viergever. Bove die stookplaes wiere dan de klere en de uniforme opgehange en dan wier de temperatuur in dat hok zô hôôg opgejoge dat te luize en vlooiie deur de hette de gêest gavve. De Duisers zellef wiere in de school an de Smisweg bij mekeer gedreve, waer ze in een lokaal spiernakend rondliepe. Je koñ ze van de weg of zien. Achterof bekeke betekende dad dassen maar êen uniform hadde. 'n Ander vobbeld dat 't met te Duisers nie sôô goed ging was 't gebruik van gasgenerators op auto's. In zôô'n apperaat wier hout verbrand waerdeur in 'n ofgeslote vat uit drôôg hout houtgas wier gestookt. Dat houtgas wier dan in de motor verbrand. Benzine was t'r nie, gerôôfd hout mar zat. In dut verband is 't ok aerdeg te vertelle welke truc om vlooiie kwijt te rake we bij ôôñs thuis uigevonge hadde. Het was zôô zoetjies an bij iederêen bekend da' m'n nôôm hêel lekker bloed had. Azzie dan doch daj' 'n vlôô had, dan giñgie geweun

‘n pôdsie vlakbij ‘m staan. Gegarrandeerd daj ‘m dan kwijt was!

An ’t end van den oorlog waere d’r de voedseldroppings deur de G’allieerde en omdaw we gewend waere an de werkeluk duizende g’allieerde bommewerpers, die ammekaar naer ‘t Oôste vloge om bomme te gaan gooeie op de duise steeje, doche we da’ wij toen een keer an de beurt waere. Maar ‘t was deuze keer eete wat ter uit te lucht kwam valle. Vooral ’t zweedse wittebrôôd wier laeter een lek-kernij. We mochte ’t allêen nie voor ôôns aage houwe. ‘t Mos ingeleverd worre bij de Duisers op een verzamelplaes bij de meule op de Groep (Greup). De moffehoere zatten ok in zak en as, want heulie mosse ok d’r pakkies rôômbutter inlevere. M’n vader ha’ netuurluk commentaar op ’t gejammer van êen van die maaide, de stommeling. Hij kreeg toen van heur duise vriendjie een paar rake klappe, zeg mar een paar goeie opsodemieters, en wier ie mè’ z’n paerde gevodderd om de vrachte med eete naer Rotterdam te vervoere.

Uitaaïnluk was ten oorlog dan toch vôôbij. Je doch dajje alles weer kon doen. Maar zôô makkeluk ging da’ nie’, want sommige Duisers reeje met kwaai koppe rond, met ‘t geweer in d’n aanslag om bij de miñste verdachte beweging iederêen overhôop te schiete. In de Klôôsterstee an de Smisweg binne toen, al tijdes de vrede, nog meñse dôôdgeschote. Een nieuw volksvermaak wier toen ‘t kaalschere van de moffehoere. Ze wiere op een boerewage gelaaie en op ’t schoolplein an de Smisweg onder grôôte belangstelling kaalgeschore en d’r koppe mè’ rôôie vurw ingesmeerd. Daerna wiere ze deur ‘t durp rondgereeje.

Toen ging ’t voor ôôns weer op huis an, naer Den Hissert. We zagge dat te houte schuur van m’n vader en m’n nôôm geslôopt was om de balke voor de tankvalle te gebruike. Veul laeter he’n ze de inrijdeure van een andere schuur erges op de Zinkweg terug gevonge. Je mos ‘t van hore zegge hebbe, dus kon ’t wel effe dure voor je erges je kwijt gerochte spulle kon ophale.

D’r was ôk een tijd geleeje, nog in den oorlog, een paerd van ôôns gevodderd. Da’s m’n vader toen erreges in ’t Land van Maas en Waal weeze ophale. Toen nie thuis kwam liet tie vanof ten tramhalte an de Schinkeldijk da’ paerd los (dus nied an de laaisels) laete lôope. ‘t Liep gelijk naer de plek waer de deur van z’n stal in den ofgebroke schuur gezeete had. Toen die de stal daer nie vong gaf tie een grôôte schrêeuw waerop de andere paerde die in de waai liepe drek reageerde. Ze

wisse wie d'r truggekomme was !! Laeter wier 't ôôns duiluk dat ta' paerd hêemel verslete was, omdat 't deur de Duisers zôô ofgebeuld was.

Toen kon ok de grôôte schôômaak beginne: mañshôôg onkruid op straet en om 't huis, en spinne zô grôôt as druive in huis.

Zôô, da' waz 'n verhaaltie uit te ouwe dôôs. Je zou vandaeg ten dag bekant vergete wat 't is om 'n oorlog mee te make. Je krijg op de tillevisie allêên de 'romantiek' van d'n oorlog voorgeschutteld.

(Waer 'k in dut verhaaltie 'Duiser' zegt, bedoel 'k aainluk 'Mof')

AANWINSTEN

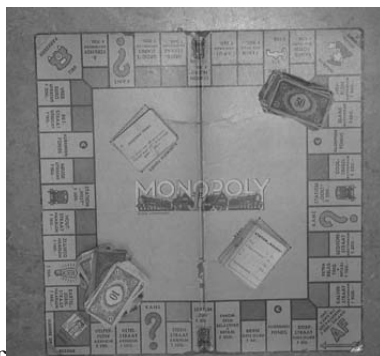
De tekst die in het decembernummer van het Bulletin bij deze rubriek stond kan eigenlijk onverkort worden overgenomen. Ook nu werd in de afgelopen periode voornamelijk kleding ontvangen. Een beschrijving volgt hieronder.

De collectie kleding en ander textiel kon worden uitgebreid met:

Twee witte onderjurkjes met bandjes, broderie en kant, een keuvel met kant, een rouwmuts, een zwart ondermutsje, een zwart zondags schort, een beugel met krullen (verguld messing), een losse tule, een los bolletje, twee krullenmutsen, een witte sloop gehaakt en geborduurd voor om een peluw, zeven kleine gebreide kindermutsjes en een ondermouwetje.

De meeste van de volgende voorwerpen dateren van rond en begin 1900: smockwerk, een schortje, een kinderjasje met zwarte schoentjes, twee stoplapjes, een maaslapje, een strookje smalle kant, schoolhandwerk (een minihemdje, schortjes, een nachthemd, onderrokjes, een overgooiertje, twee pyjamazakjes, twee mini-directoires), een schellekoord en minipannenlapjes.

Aan andere aanwinsten kunnen worden vermeld: een monopolyspel en een kool-schaaf

Alle gevers bedanken wij van harte voor het afstaan van deze voorwerpen aan het Streekmuseum.

R. van der Waal